

भारताची गऱ्डझेप

भारत आता चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे आणि ही मोदी सरकारच्या आणि देशाच्या १४० कोटी भारतीयांच्या दृष्टीने अभिमानाची बाब आहे. भारत पूर्वी हत्ती आणि सापांचा देश म्हणून ऑढखला जात असे. आता त्याचे रुपांतर एका विकासित नव्हे पण विकासाच्या मार्गावर असलेल्या चौथ्या क्रमांकाच्या अर्थव्यवस्थेत होत आहे ही आपल्या सर्वांसाठी निश्चित आनंदाची आणि मुजरा करण्यायोग्य बाब आहे. नीती आयोगाचे सीईओ बीबीआर सुब्रामण्यम यांनी ही माहिती नुकीतीच दिली आणि भारतापुढे आता चीन, अमेरिका आणि जर्मनी हेच तीन देश आहेत अशीही त्यांनी माहिती दिली आणि ही माहिती केवळ भारतीयांने दिली नाही तर भारतद्वेष्या अशा आयएमएफे दिली आहे. त्यामुळे ही आकडेवारी विश्वसीय आहे. कारण तेथे तर कुणी मोदी भक्त नाही तर उलट मोर्दीचा आणि भारताचा द्वेषच करण्यारे आहेत. भारत आता जपानला मागे टाकून चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे हे निःसंशय गौरवास्पद आहे. हे श्रेय जसे मोदी यांचे आहे तसेच ते १४० कोटी भारतीयांचे आहे, या देशातील प्रत्येक नागरिकाचे आहे.

भारत आता जगातील चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे आणि त्याला कारण ठरली आहे ती, भारतातील भूराजकीय स्थिती आणि अल्पत अनुकूल अर्थात वातावरण. ४ दिलिघ डॉलरची अर्थव्यवस्था आज भारताची आहे आणि हे स्थितीतर जबरदस्त आहे, तसेच ते देशाची कहाणी सांगणारी आहे. आयएमएफच्या आकडेवारीनुसार भारत आज जपानेक्षा मोठा आहे आणि भारताच्या पुढे आज फक्त जर्मनी, अमेरिका आणि चीन आहेत. पण हे यश भारताला सहजसाथ मिळालेले नाही. अर्थव्यवस्थेचा आकार मोजला जातो तो जीडीपीच्या माध्यमातून आणि तोच जपानेक्षा काहीसा जास्त आहे. आयएमएफच्या अहवालात महटले होते की, विकासाचा आऊटलुक २०२५ मध्ये ६.२ टक्के होता. त्याला खासगी सहभाग आणि उपभोगाने विशेषत: ग्रामीण भागात चांगल्या मागणीचा हातभार लागला आहे. त्याशिवाय भारताचे बाजारपेठी पोटेन्शियल आणि व्यापक होत चाललेले अर्थात क्षेत्र, वाढते जागतिक व्यापार आणि गुंतवणूकदारांचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील विश्वास उडाला होता आणि ब्रिटानीच्या अनेक प्रकरामामुळे गुंतवणूकदारांचा विश्वास कमजोर झाला होता. पण मोदी संतवर आल्यावर त्यानी 'न खाने दूंगा ना खाऊँगा...' अशी घोषणा दिली आणि त्यामुसार एकी ब्रिटानीची त्रिक्रांती नोंदवण्यात आलेली नाही. अन्यथा कोंप्रेसच्या कालात ब्रिटानीचारी अनेक प्रकरणे चर्चेत होती आणि रोज वृत्तपत्रांना नवीन मसाला पुरवला जात होता. पण आज ती परिस्थिती राहिलेली नाही. हा गुणात्मक बदल मोठी आल्यापासून झाला आहे. त्यामुळे गुंतवणूकदारांचा विश्वास परत आला आहे आणि त्यामुळे भारत आज चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे. पण हे काम सोपे नव्हते. त्यासाठी मोदी यांची विलक्षण जिद्द आणि निर्धार तसेच तमाम भारतीयांची मोदी यांना मिळालेली साथ ही कारणे होती. केवळ अर्थात विकासाच्या आकडेवारीवर विचार केला तरी मोदी सरकारची कामगिरी या दहा वर्षांत प्रभावी राहिली आहे. अर्थात मोदी यांची ही कामगिरी असामान्य असली तरीही पुरेशी प्रशंसा करण्यालायक मात्र नाही हे कबूल करणे भाग आहे. जीवी मोदी सरकारची आर्थिक कामगिरी जबरदस्त असली तरीही कोंठवधी भारतीय गरीबीच आहेत. तसेच नोक्यांचे भयावह वास्तव आहे. त्यामुळे तरुणांना रोजगाराचा लाभ होत नाही तोपर्यंत भारत सुखी आहे असे म्हणवत नाही. अर्थव्यवस्था जरी समाधानकारक असली तरीही काही बॉलनेक्स आहेत. तरी शिक्षण असरात आहे तो गरीबीचा. गरीबी आणि असामान्यतेचे अंदाज याबाबतत चावस्तविक चित्र समोर येत नाही. मोदी यांनी सर्ते आणि पायाभूत सुविधा उभारण्यावर जोर दिला आहे आणि त्यामुळे आपल्याला देशात आज अनेक ठिकाणी चांगले सर्ते आणि पूल तसेच सेतू बांधलेले दिसून येतात. पण त्याबोराच डिजिटल प्रणालीचा वापर व्हावा तितक्या प्रमाणात वाढलेला दिसत नाही, याच नोंदवणीचे विचार केला पाहिजे. कारण चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था म्हणायचे आणि व्यवहार तसेच पूर्वीच्या पद्धतीने करत राहावे हे चांगले नाही. कोणताही देशाला ते शोभण्यासारखे नाही. मोदी यांनी शैचालये बांधण्याच्या योजना आणल्या आणि देश हागण्यादरी मुक्त केला. पण अजूनही ग्रामीण भागात काही ठिकाणी ही स्थिती आहेच आणि शेवटी अमर्त्य सेन यांनी म्हटल्याप्रमाणे शेवटच्या पायारीवर उथ्या असलेल्या माणसाला जोपर्यंत विकासाची फळे मिळणार नाहीत तोपर्यंत त्या विकासाची फळे शेवटपर्यंत पोहोचली असे म्हणावे येणार नाहीत. त्याबाबतीत मोदी यांना अजून बर्च कार्य करायचे आहे. पण मोदी हे कायं करून दाखवतील यात अजिबात शंका नाही. भारताच्या विकासाने ज्ञेप घेतली आहे पण महामारीचा काळ आणि त्यादरम्यान झालेले धान्य वितरण वेगाने झाले. ही निःसंशय स्फूर्तीची बाब होती, पण त्याच काळात सरकारच्या अन्न बिलात पाच घट वाढ झाली. मोदींच्या चांगली आहे तरीही क्षेत्रांचा वाटावा आहे.

संपादकीय...

पात्र घरकुलधारकांना प्रत्येकी पाच ब्रास वाळू मोफत देण्यात येणार - आ.नारायण कुचे

अंबडे | प्रतिनिधी

राज्याचे महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुले यांच्या आदेशानुसार तसेच महाराष्ट्र शासनाचे शासन निर्णय दिनांक ८ एप्रिल २०२५ व ३० एप्रिल २०२५ अर्थव्यवस्थेत होत आहे ही आपल्या सर्वांसाठी निश्चित आनंदाची आणि मुजरा करण्यायोग्य बाब आहे. नीती आयोगाचे सीईओ बीबीआर सुब्रामण्यम यांनी ही माहिती नुकीतीच दिली आणि भारतापुढे आता चीन, अमेरिका आणि जर्मनी हेच तीन देश आहेत अशीही त्यांनी माहिती दिली आणि ही माहिती केवळ भारतीयांने दिली नाही तर भारतद्वेष्या अशा आयएमएफे दिली आहे. त्यामुळे ही आकडेवारी विश्वसीय आहे. कारण तेथे तर कुणी मोदी भक्त नाही तर उलट मोर्दीचा आणि भारताचा द्वेषच करण्यारे आहेत. भारत आता जपानला मागे टाकून चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे हे निःसंशय गौरवास्पद आहे. हे श्रेय जसे मोदी यांचे आहे तसेच ते १४० कोटी भारतीयांचे आहे, या देशातील प्रत्येक नागरिकाचे आहे.

भारत आता जगातील चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे आणि त्याला कारण ठरली आहे ती, भारतातील भूराजकीय स्थिती आणि अल्पत अनुकूल अर्थात वातावरण. ४ दिलिघ डॉलरची अर्थव्यवस्था आज भारताची आहे आणि हे स्थितीतर जबरदस्त आहे, तसेच ते देशाची कहाणी सांगणारी आहे. आयएमएफच्या आकडेवारीनुसार भारत आज जपानेक्षा मोठा आहे आणि भारताच्या पुढे आज फक्त जर्मनी, अमेरिका आणि चीन आहेत. पण हे यश भारताला सहजसाथ मिळालेले नाही. अर्थव्यवस्थेचा आकार मोजला जातो तो जीडीपीच्या माध्यमातून आणि तोच जपानेक्षा काहीसा जास्त आहे. आयएमएफच्या अहवालात महटले होते की, विकासाचा आऊटलुक २०२५ मध्ये ६.२ टक्के होता. त्याला खासगी सहभाग आणि उपभोगाने विशेषत: ग्रामीण भागात चांगल्या मागणीचा हातभार लागला आहे. त्याशिवाय भारताचे बाजारपेठी पोटेन्शियल आणि व्यापक होत चाललेले अर्थात क्षेत्र, वाढते जागतिक व्यापार आणि गुंतवणूकदारांचा विश्वास उडाला होता आणि ब्रिटानीच्या अनेक प्रकरामामुळे गुंतवणूकदारांचा विश्वास कमजोर झाला होता. पण मोदी संतवर आल्यावर त्यानी 'न खाने दूंगा ना खाऊँगा...' अशी घोषणा दिली आणि त्यामुसार एकी ब्रिटानीची त्रिक्रांती नोंदवण्यात आलेली नाही. अन्यथा कोंप्रेसच्या कालात ब्रिटानीचारी अनेक प्रकरणे चर्चेत होती आणि रोज वृत्तपत्रांना नवीन मसाला पुरवला जात होता. पण आज ती परिस्थिती राहिलेली नाही. हा गुणात्मक बदल मोठी आल्यापासून झाला आहे. त्यामुळे गुंतवणूकदारांचा विश्वास परत आला आहे आणि त्यामुळे भारत आज चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था बनला आहे. पण हे काम सोपे नव्हते. त्यासाठी मोदी यांची विलक्षण जिद्द आणि निर्धार तसेच तमाम भारतीयांची मोदी यांना मिळालेली साथ ही कारणे होती. केवळ अर्थात विकासाच्या आकडेवारीवर विचार केला तरी मोदी सरकारची कामगिरी या दहा वर्षांत प्रभावी राहिली आहे. अर्थात मोदी यांची ही कामगिरी असामान्य असली तरीही पुरेशी प्रशंसा करण्यालायक मात्र नाही हे कबूल करणे भाग आहे. जीवी मोदी सरकारची आर्थिक कामगिरी जबरदस्त असली तरीही कोंठवधी भारतीय गरीबीच आहेत. तसेच नोक्यांचे भयावह वास्तव आहे. त्यामुळे तरुणांना रोजगाराचा लाभ होत नाही तोपर्यंत भारत सुखी आहे असे म्हणवत नाही. अर्थव्यवस्था जरी समाधानकारक असली तरीही काही बॉलनेक्स आहेत. तरी शिक्षण असरात आहे तो गरीबीचा. गरीबी आणि असामान्यतेचे अंदाज याबाबतत चावस्तविक चित्र समोर येत नाही. मोदी यांनी सर्ते आणि पायाभूत सुविधा उभारण्यावर जोर दिला आहे आणि त्यामुळे आपल्याला देशात आज अनेक ठिकाणी चांगले सर्ते आणि पूल तसेच सेतू बांधलेले दिसून येतात. पण त्याबोराच डिजिटल प्रणालीचा वापर व्हावा तितक्या प्रमाणात वाढलेला दिसत नाही, याच नोंदवणीचे विचार केला पाहिजे. कारण चौथ्या क्रमांकाची अर्थव्यवस्था म्हणायचे आणि व्यवहार तसेच पूर्वीच्या पद्धतीने करत राहावे हे चांगले नाही. कोणताही देशाला ते शोभण्यासारखे नाही. मोदी यांनी शैचालये बांधण्याच्या योजना आणल्या आणि देश हागण्यादरी मुक्त केला. पण अजूनही ग्रामीण भागात काही ठिकाणी ही स्थिती आहेच आणि शेवटी अमर्त्य सेन यांनी म्हटल्याप्रमाणे शेवटच्या पायारीवर उथ्या असलेल्या माणसाला जोपर्यंत विकासाची फळे मिळणार नाहीत तोपर्यंत त्या विकासाची फळे शेवटपर्यंत पोहोचली असे म्हणावे येणार नाहीत. त्याबाबतीत मोदी यांना अजून बर्च कार्य करायचे आहे. पण मोदी हे कायं करून दाखवतील यात अजिबात शंका नाही. भारताच्या विकासाने ज्ञेप घेतली आहे पण महामार

